

Innhold

Forord	5
Kapittel 1 Innledning	13
1.1 Emne og formål	13
1.2 Hovedproblemstillingene	15
1.2.1 Konsernet som én enhet vs. selvstendighetsprinsippet ...	15
1.2.2 Fellesregistrering	16
1.2.3 Konserninterne transaksjoner	17
1.2.4 Konsernets transaksjoner i markedet	18
1.2.5 Morselskapets eieraktiviteter	19
1.3 Rettskilder og metode	20
1.3.1 Generelt	20
1.3.2 Merverdiavgiftslovgivningen og forarbeider	20
1.3.3 Rettspraksis	21
1.3.4 Forvaltningspraksis og etterarbeider	22
1.3.5 Reelle hensyn. Organisasjonsnøytralitet	24
1.3.6 Folkerettslige aspekter, herunder forholdet til EØS- og EU-retten	27
1.3.7 Rettsteori	30
1.4 Terminologi og begrepsbruk	30
1.5 Fokus og avgrensninger	31
Kapittel 2 Fellesregistrering	34
2.1 Innledning	34
2.1.1 Presentasjon av mval. § 2-2 tredje ledd	34
2.1.2 Formålet med ordningen	35
2.1.3 Avgiftsgrupper i EU mv.	40
2.1.4 Oversikt over kapittelet	42
2.2 Konsernspissen	42
2.2.1 Selskap	42
2.2.2 Foreninger	43
2.2.3 Stiftelser	44
2.2.4 Samvirkeforetak	45
2.2.5 Statsforetak og helseforetak	46
2.2.6 Studentsamskipnader og universiteter	47
2.2.7 Sammenfatning	49

2.3	Eierkravet	50
2.3.1	Bare én toppeier	50
2.3.2	Det kvantitative krav – 85 %	51
2.3.3	Bare selskap kan «eies»	52
2.3.4	Akkumulert og indirekte eierskap	53
2.3.5	Grupper som ikke oppfyller eierkravet	55
	2.3.5.1 Generelt	55
	2.3.5.2 Samarbeidende foretak	55
	2.3.5.3 Organisasjoner	57
2.3.6	Eierskap uten stemme- og utbytterett	59
2.3.7	Midlertidig eierskap	64
2.3.8	Sammenfatning	66
2.4	Samarbeidskravet	66
2.4.1	Generelt	66
2.4.2	Underleverandørforhold	67
2.4.3	Morselskapets ledelse og utvikling av egne selskap	68
2.4.4	Koordinert ledelse	70
2.4.5	Bransjefellesskap, felles mål mv.	71
2.4.6	Sammenfatning	71
2.5	Kravet om avgiftspliktig virksomhet	72
2.5.1	Generelt	72
2.5.2	Næringsvirksomhet og beløpsgrense	73
2.5.3	Forhåndsregistrering	75
2.5.4	Melding, registrering og virkningstidspunkt	77
2.5.5	Sammenfatning	80
2.6	Den geografiske begrensning	81
2.6.1	Problemstillingen	81
2.6.2	Utenlandsk eierskap	81
2.6.3	Kravet om virksomhet i Norge	85
2.6.4	Må også samarbeidet være innenlandsk?	88
2.6.5	Forholdet til EØS-avtalen	88
	2.6.5.1 Skatteulempens betydning	88
	2.6.5.2 Sammenligningen med datterselskap med virksomhet i Norge	92
	2.6.5.3 Sammenligningen med filial i utland	94
	2.6.5.4 EØS-rettslig rettferdiggjøring	96
2.6.6	Sammenfatning	99
2.7	Transaksjoner innenfor gruppen	100
2.7.1	Omsetning	100
2.7.2	Uttak	101
2.7.3	Justeringshendelser	104
2.7.4	Sammenfatning	107
2.8	Fradragsretten ved fellesregistrering	107
2.8.1	Generelt	107

2.8.1.1	En fradragsrett for den samlede virksomhet . . .	107
2.8.1.2	Hovedproblemet: anskaffelser som involverer flere selskap	109
2.8.2	Fordelingen av fradragsretten hos en avgiftsgruppe	110
2.8.2.1	Generelt	110
2.8.2.2	Foreligger en fellesanskaffelse?	110
2.8.2.3	Kan ubetydelighetsregelen anvendes?	113
2.8.2.4	Fordelingen mellom avgiftspliktig og unntatt virksomhet	114
2.8.3	Tilbakegående avgiftsoppgjør	122
2.8.3.1	Problemstillingene	122
2.8.3.2	Tilbakevirkningens rekkevidde	124
2.8.3.3	Betydningen av tidligere avgiftsregistrering . . .	128
2.8.4	Midlertidig uttreden for å oppnå fradragsrett	133
2.8.5	Sammenfatning	136
2.9	Solidaransvar, innkreving, rapportering og betaling	137
2.9.1	Solidaransvaret	137
2.9.2	Innkreving, rapportering og betaling	138
2.9.3	Sammenfatning	139

Kapittel 3	Konserninterne transaksjoner	140
3.1	Innledning	140
3.2	Den avgiftspliktige transaksjon	142
3.2.1	Varer og tjenester	142
3.2.2	Leveringen	143
3.2.2.1	Hovedproblemet: tjenesteflyten innenfor gruppen	143
3.2.2.2	Tjenester skapt ved arbeid	145
3.2.2.3	Begrensede rettigheter til varer, herunder utleie	147
3.2.2.4	Deling og overføring av immaterielle verdier . .	150
3.2.2.5	Sammenfatning	152
3.2.3	Gjensidighetskriteriet	153
3.2.3.1	Et krav om «avtale om ytelse mot motytelse» . .	153
3.2.3.2	Fravær av avtale og resultatansvar	154
3.2.3.3	Leveringer uten betaling	157
3.2.3.4	Vederlag eller ensidig tilskudd?	160
3.2.3.5	Diskusjonen om «kostnadsdelinger»	166
3.2.3.6	Internprisjusteringer etter skatteloven	168
3.2.3.7	Innførsel av varer kombinert med tjenester	173
3.2.3.8	Sammenfatning	179
3.2.4	Særlig om aksje- og skatterettslig funderte transaksjoner	179
3.2.4.1	Konsernbidrag	179

	3.2.4.2	Utbytte	183
	3.2.4.3	Tegning av aksjer	184
	3.2.4.4	Fusjon og fisjon	189
	3.2.4.5	Sammenfatning	193
3.3		Næringsvirksomhet	193
	3.3.1	Generelt	193
	3.3.2	For egen regning og risiko	194
	3.3.3	Økonomisk karakter – egnethet til å gå med overskudd	195
	3.3.4	Aktivitetskravet – varighet og omfang	199
	3.3.5	Sammenfatning	202
3.4		Armlengderegele	203
	3.4.1	Presentasjon av mval. § 4-4	203
	3.4.2	Kan man bruke OECDs retningslinjer for internprising?	205
	3.4.3	Kartleggingen av transaksjonens innhold	210
	3.4.4	Interessefellesskap	216
	3.4.5	Årsakssammenheng	219
	3.4.5.1	Årsakskriteriets dobbeltfunksjon	219
	3.4.5.2	Beviset for årsakssammenheng – årsakspresumsjonen	221
	3.4.5.3	Hvilket tidspunkt skal vurderingen knyttes til?	223
	3.4.5.4	Skattefordelen og eierandelens betydning	224
	3.4.6	Standarden – «den alminnelige omsetningsverdien»	228
	3.4.6.1	Mval. § 4-4 – en armlengderegel	228
	3.4.6.2	Sammenligningen. Korrigeringer for ulikheter	228
	3.4.6.3	Sammenlignbar pris-metoden («CUP»)	229
	3.4.6.4	Videresalgsmetoden	233
	3.4.6.5	Kost-pluss-metoden	234
	3.4.6.6	Transaksjonsbasert nettofortjenestemetode (TNMM)	237
	3.4.6.7	Overskuddsfordelingsmetoden (profit split)	239
	3.4.7	Armlengdeintervall	241
	3.4.8	Vareførsellovens armlengderegel	245
	3.4.9	Domstolenes prøvelsesrett	248
	3.4.10	Sammenfatning	253
3.5		Misbruk av fradragsrett	254
	3.5.1	Hovedproblemet: panthavertilfellene	254
	3.5.2	Merverdiavgift skulle ikke vært krevd inn	255
	3.5.3	Merverdiavgift er korrekt krevd inn	260
	3.5.4	Sammenfatning	263
Kapittel 4 Konsernets transaksjoner i markedet			266
	4.1	Innledning	266
	4.2	Konsernets anskaffelser	267
	4.2.1	Problemstillingene	267

4.2.2	Viderefakturering	269
4.2.3	Utlegg	274
4.2.4	Rundskriv 40-metoden	279
4.2.5	Sammenfatning	283
4.3	Konsernets omsetning	284
4.3.1	Problemstillingene	284
4.3.2	Oppsplitting gjennom sidestilte salg	285
4.3.3	Oppsplitting ved bruk av mellomledd	290
4.3.4	Sammenfatning	292
4.4	Grenseoverskridende transaksjoner	293
4.4.1	Generelt	293
4.4.2	Grenseoverskridende anskaffelser	293
4.4.3	Grenseoverskridende omsetning	298
4.4.4	Sammenfatning	304
Kapittel 5 Morselskapets eieraktiviteter		305
5.1	Innledning	305
5.2	Morselskapet som næringsdrivende	306
5.2.1	Hovedproblemet: aktivitetskravet	306
5.2.2	Aktivt eierskap	308
5.2.2.1	Kjernen – tjenester til egne selskap	308
5.2.2.2	Er omsetning et vilkår?	311
5.2.2.3	Kan arbeid utført av andre tilregnes morselskapet?	313
5.2.2.4	Særlig om styrearbeid	315
5.2.3	Kjøp og salg av aksjer	317
5.2.4	Andre eieraktiviteter	319
5.2.5	Én, to eller flere virksomheter?	321
5.2.6	Sammenfatning	322
5.3	Morselskapets fradragsrett for inngående avgift	323
5.3.1	Innledning	323
5.3.2	Utgangspunkter	324
5.3.2.1	Aksjeeieraktiviteter – en ikke-avgiftspliktig aktivitet	324
5.3.2.2	Kjøp og salg av aksjer som unntatt transaksjon	325
5.3.2.3	Kjøp og salg av aksjer som middel i avgiftspliktig virksomhet	327
5.3.2.4	Sammenfatning	332
5.3.3	Fradragsretten ved kjøp og salg av aksjer	334
5.3.3.1	Temaet: transaksjonens formål	334
5.3.3.2	Etablering, ekspansjon, avvikling, frigjøring av kapital mv.	334
5.3.3.3	Restrukturering, gjeldssanering mv.	338

5.3.3.4	Utnyttelse av skattemessig underskudd	340
5.3.3.5	Ivaretagelse av omdømme	341
5.3.3.6	Underleverandørtilfellene	344
5.3.3.7	Transaksjonen offentligrettslig nødvendig	346
5.3.3.8	Sammenfatning	347
5.3.4	Fradragsretten ved andre eieraktiviteter	348
5.3.4.1	Generelt	348
5.3.4.2	Uttak av utbytte	348
5.3.4.3	Tegning av aksjer	349
5.3.4.4	Ivaretagelse av interesser overfor andre aksjeeiere	350
5.3.4.5	Enkeltstående tiltak, intervensjoner mv.	353
5.3.4.6	Sammenfatning	359
5.3.5	Fradragsrett på grunnlag av omsetning til egne selskap?	360
5.3.5.1	Problemstillingen	360
5.3.5.2	Norsk praksis: ingen fradragsrett	360
5.3.5.3	EU-retten: «Generalomkostninger»	365
5.3.5.4	Sammenfatning	369
5.3.6	Betydningen av fellesregistrering	370
5.3.6.1	Generelt	370
5.3.6.2	Kjøp og salg av aksjer	371
5.3.6.3	Andre eieraktiviteter	377
5.3.6.4	Sammenfatning	378
5.4	Fordelingen av morselskapets fradragsrett	380
5.4.1	Problemstillingene	380
5.4.2	Tradisjonelle fellesanskaffelser	381
5.4.2.1	Generelt	381
5.4.2.2	Kan bruken utøvd som aksjeeier ses bort fra?	382
5.4.2.3	Hvordan måle eierbruken?	383
5.4.3	Transaksjonsbistand mv.	387
5.4.4	Sammenfatning	393
	Litteratur	394
	Kilder	399
	Lovregister	411
	Rettsavgjørelser	421